

บทคัดย่อ

โครงการแนวทางการจัดการทรัพยากรหอยหวาน-หอยขาว เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนบ้านบางหิน มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ของงานเพื่อ 1) ศึกษาสภาพบริบททั่วไปสภาพเศรษฐกิจ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม 2) ศึกษาภูมิปัญญาการเลี้ยงหอยหวาน – หอยขาวและระบบนิเวศการเป็นอยู่ของหอย 3) ศึกษาแนวทางการจัดการทรัพยากรหอยหวาน-หอยขาว

จากการดำเนินงานวิจัยของชุมชน เรื่องการจัดการทรัพยากรหอยหวาน – หอยขาว จนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผ่านกระบวนการ ดังนี้ 1. กระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การปลูกป่าชายเลน การกั้นพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์หอย เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์พ่อแม่หอย เป็นต้น 2. กระบวนการเรียนรู้สู่เด็ก และเยาวชน โรงเรียนบ้านบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง 3. กระบวนการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมกับหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายที่

ผลการศึกษาพบว่าในอดีตอ่าวกะเปอร์มีหอยขาวและหอยหวานจำนวนมาก ชาวบ้านสามารถเก็บหอยได้ตลอดปีแต่ปัจจุบันพบว่ามีจำนวนลดน้อยลงน้อยและมีขนาดเล็กมากเนื่องจากการนำขึ้นมาใช้มากเกินไปที่ธรรมชาติจะทดแทนได้ทัน ทำให้พันธุ์หอยในธรรมชาติมีปริมาณลดน้อยลง ทางกลุ่ม“เครือข่ายอนุรักษ์อ่าวกะเปอร์”ซึ่งประกอบไปด้วย บางหิน บ้านบางลำพู บ้านขมิ้ม บ้านด่าน บ้านชาคลี และบ้านนาได้ทำการศึกษา ระบบนิเวศการเป็นอยู่ของหอย ภูมิปัญญาการเลี้ยงหอยหวาน – หอยขาว ปรัชญาหรือกับกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์มีข้อตกลงร่วมกันในการกั้นเขตพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์หอยขาว-หอยหวาน ประมาณ 5 ไร่ ที่บริเวณแหลมพ่อตาเพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์ของหอยอ่าวกะเปอร์ และกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรหอยหวานและหอยขาว ของ ต.บางหิน โดยจัดพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์หอย โดยการการจัดทำประชาคม หมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียง ได้รับทราบ และได้ตั้งกฎระเบียบขึ้นมาเพื่อห้ามล่าและจับหอยในพื้นที่อนุรักษ์ จากกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการสามารถประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น โรงเรียนบ้านบางหิน โดยการถ่ายทอดความรู้ และสร้างกระบวนการ การมีส่วนร่วมไปพร้อมๆกัน จนสามารถเกิดมีคฤหาสน์น้อยขึ้นมาในพื้นที่ สืบสานงานและหัวใจนักอนุรักษ์ต่อจากทีมวิจัย นอกจากนั้นยังได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆเช่น สถานีวิทยุด้านการพัฒนาทรัพยากรชายฝั่งอันดามัน สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สสส. กำนันผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน ประมงอำเภอกะเปอร์ เครือข่ายอนุรักษ์อ่าวกะเปอร์ และสถานีพัฒนา ป่าชายเลนที่ 9 (กะเปอร์-ระนอง) ในพื้นที่ ช่วยกันอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรที่มีร่วมกันให้เหลือตกทอดไปยังรุ่นลูก รุ่นหลานต่อไป

นายส่อแล้ห์ ภักดีและคณะ

30 พฤศจิกายน 2556